

ERVARINGEN MET EEN PRIVÉ-SERUMDEPOT

Opmerkingen over de bijdrage van J.M.W. Mavromichalis 'Moeilijkheden bij het verkrijgen van sera; de gevolgen van een ongeval', in Litteratura Serpentina jrg 18 nr 6 (1998) 156-160.

Dieter Schmidt

Mensen die geïnteresseerd zijn in slangen en die nader kennis willen maken met de levenswijze van deze dieren en ze zelfs in huis halen, in het terrarium verzorgen en tot voortplanting brengen, worden door de meeste mensen uitgelachen of zelfs heftig bekritiseerd. Daarbij wordt altijd weer de levensbedreigende giftigheid van een slangenbeet naar voren gebracht. Van de krap 3000 hedendaagse slangensoorten bezitten echter slechts rond de 410 soorten een geheel effectief gifapparaat. En zelfs van deze slangen zijn de meeste voor de mens bijna niet gevaarlijk. Ze beschikken alleen maar over zwak werkzaam gif, zijn vaak uiterst terughoudende bijters, zijn zeer zeldzaam of leven verborgen, en komen de mens normaal gesproken nooit tegen. De bijdrage van Mavromichalis schijnt de gevaren van het houden van gifslangen in het terrarium inderdaad te bevestigen. Zijn de bij het beschreven bijtongeval opgetreden problemen werkelijk nodig? Zonder twijfel zijn alle slangenliefhebbers mijn mening toegedaan: het houden van gifslangen door privé-personen moet uitzondering blijven en verstandige maatschappelijke verplichtingen moeten het risico sterk beperken.

In tegenstelling tot wat veel tegenstanders van het houden van exotische huisdieren beweren, moet echter worden opgemerkt, dat onder bepaalde voorwaarden deze dieren beslist geschikt zijn als terrariumdier als ze maar met het nodige respect worden benaderd. Net als het privé houden van alle

in het wild levende dieren in het kader van liefhebberij of onderzoek, verlangt ook het houden van slangen een grote mate van persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover het levende dier en de woonomgeving.

Het houden van gevaarlijke reptielen, in het bijzonder van giftige slangen, verlangt behalve de aan de soort aangepaste verzorging ook bijzondere voorzieningen om de mogelijke gevaren te vermijden die voortkomen uit de omgang met deze dieren. Daarom zouden alleen slangenhouders met jarenlange ervaring zich met dergelijke slangen moeten inlaten. Deze terrariumhouders moeten behalve de noodzakelijke kennis ook de technische voorwaarden kunnen garanderen om de gevaren voor mens en dier zo klein en berekenbaar mogelijk te houden.

De werkgroep slangen van de Deutsche Gesellschaft für Herpetologie und Terrarienkunde E.V. (DGHT) baseerde zich op de ervaring van talrijke gifslangenverzorgers om geïnteresseerde terrariumhouders te ondersteunen. Zij heeft bovendien een memorandum voor het houden van giftige slangen in privé-terraria opgesteld, voor de beoordeling van het houden van gifslangen door vertegenwoordigers van de overheid. Dit memorandum kan worden aangevraagd op de homepage van de DGHT (<http://www.dght.de> zie onder AG Schlangen). Men moet zich altijd realiseren, dat een bijtongeval nooit met absolute zekerheid kan worden uitgesloten.

Het is in de regel niet aan te raden, dat de gifslangenhouder zelf het specifieke mono- of polyvalente gifslangenserum op voorraad houdt. Dat wordt echter wél regelmatig door overheidsinstellingen voorgeschreven. Het geeft alleen dáár meer zekerheid, waar de ogenblikkelijke klinische behandeling op

grond van de afstand niet mogelijk is en de vak-kundige behandeling met antiserum en mogelijke bijverschijnselen ter plaatse niet verzekerd is. Er zijn verscheidenen redenen waarom het voor een gif-slangenhouder aan te bevelen is om de directe weg naar een geschikte medische instelling te kiezen in plaats van zelf te dokteren:

- de beperkte houdbaarheid van de vloeibare of gevriesdroogde antisera (ook bij koelkasttemperatuur);
- hieruit voortvloeiend de regelmatig terugkerende kosten;
- vóór alles het risico van de onverdraagbaarheidsreacties en de daarmee gepaard gaande anafylactische shock.

Iedere gifslangenhouder moet zich dan ook goed informeren over de snelle bereikbaarheid van een medische post met ter zake kundige artsen en een openbaar serumdepot of dat van de vereniging.

Goede ervaringen met het op voorraad houden van antisera zijn gemaakt met het serumdepot Berlin E.V. Deze vereniging heeft zich tot doel gesteld voorlichtingswerk te geven over deze interessante groep van slangen en biedt haar leden ondersteuning bij het verkrijgen van toestemming om de dieren te houden in het bondsland Berlijn en enkele andere bondslanden waar het fundamenteel verboden is gifslangen te houden. De vereniging streeft verder na het verwerven en het verantwoord op voorraad hebben van in de handel verkrijgbare antisera, de centrale opslag van deze sera in de eerstehulp post van een ziekenhuis in Berlijn met een ter zake kundig medisch team. Tot slot wil zij een gebruiksaanwijzing verstrekken die de garantie biedt van een vakkundige en op de soort afgestemde verzorging en onderkomen voor gifslangen, evenals het uitwisselen van ervaringen en waarnemingen. Ondertussen hebben al verscheidene door de staat aangewezen dierenart-

sen in Berlijn een lidmaatschap van deze vereniging als voorwaarde gesteld voor het verkrijgen van een toestemming om gifslangen te mogen houden.

Het serumdepot Berlin E.V. werd reeds in 1982 gesticht, heeft zijn activiteiten echter sinds ongeveer 1994 duidelijk geïntensiveerd en uitgebreid. Tegenwoordig zijn er meer dan 40 leden. Bedrijfsleider is Dieter Preissler, tel: +4930-86999756, Fax +4930-85999757, email 101326.3634@Compuserve.com. Hij is voor navraag altijd beschikbaar.

Alle voor het dierenbestand van de leden van deze regionale vereniging benodigde sera worden regelmatig naar gelang de vervaldatum vernieuwd. Vak-kundig medisch personeel is in de gelegenheid in noodgevallen de juiste hulp te verlenen. Voor verdere informatie over gifslangen werd aan de artsen en verplegers vakliteratuur ter beschikking gesteld (bijvoorbeeld: Trutnau: Giftschlangen. Stuttgart 1998). Daar helaas nog altijd zeer uiteenlopende behandelingsmethoden worden aanbevolen, moet er telkens naar de meest actuele literatuur worden verwezen (zoals: Junghanss, T.; Bodio, M., *Notfall-Handbuch Gifttiere*. Stuttgart - New York, 1996 en andere).

In tegenstelling tot wat velen tegenwoordig nog altijd menen, moet bij een beet van een slang met lokaal werkend gif de gebeten extremiteit onder vermijding van drukplaatsen enkel en alleen rustig gehouden worden. Bij slangen waarbij het gif voornamelijk neurologisch en hemostatisch werkzame componenten bevat, moet de compressie-immobilisatie-methode worden toegepast, met een lichte bandage en moet de betreffende extremiteit rustig gehouden worden. Door direct gebruik te maken van een extractor, kan mogelijkerwijs een deel van het geïnjecteerde gif uit de wond worden gezogen. Aanwijzingen voor eerste hulp bij slangenbeten geeft de vereniging van het serumdepot ook op het

internet (<http://home.t-online.de/home/Schmidt-Schoenow>).

Met een jaarlijkse bijdrage in de kosten maken de leden het de bedrijfslijder van het Serumdepot Berlin E.V. mogelijk de voor hun bestand aan gifslangen wenselijke sera, vooral na verloop van de houdbaarheid, te verwerven. De levering van de preparaten gebeurt aan een apotheek, verbonden aan de hulpinrichting.

Worden er door de leden van de vereniging nieuwe soorten gifslangen in het bestand opgenomen, dan wordt na besluit van de ledenvergadering het nieuwe specifieke serum aangeschaft. Daardoor kan echter een verandering noodzakelijk worden in de jaarlijkse onkostenbijdrage van alle leden.

Voor een verder verhoging van de veiligheid, werden intussen overeenkomsten getroffen met de dierentuinen van Berlijn Friedrichsfelde en de dierentuin van

Leipzig waarbij voor de eerste hulp ook kan worden teruggevallen op hun serumvoorraden. Er bestaan ook contacten met de Toxikologischen Abteilung (11.Medizinische Klinik) van de Klinikums Rechts der Isar der Technischen Universität München. De contacten met deze serumvoorraden zijn ook daarom belangrijk geworden, omdat de Serum Depot Verein Berlin zo langzamerhand niet alleen leden in Berlijn heeft, maar ook in de omliggende bondslanden.

Alle waarschuwingen en verboden zullen menig enthousiast slangenliefhebber er niet van weerhouden zich bezig te gaan houden met het houden van gifslangen. Kan het houden van gevaarlijke dieren niet worden aangeraden, ze moet ook in geen geval ongevanceerd worden verketterd. Veel belangrijker is het deze hobby in goede banen te leiden en ter zake belangrijke omstandigheden voor mens en dier te garanderen.

Vertaling uit het Duits door Jan van Duinen

